

10. SINIF DIN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 2 · Kitapçık A · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. DKAB.10.1.1 · İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ayetlerden bilgiye değer verildiğini gösteren birinci ifadeyi yazar (ör. "Oku!" emri).	5
a)	İkinci ifadeyi yazar (ör. "kalemle yazmayı öğretene", "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?").	5
b)	Bilgiye verilen değer öğrenci davranışına yansımaları somut bir örnekle açıklar (ör. düzenli okuma, merak edip araştırma, öğrendiğini paylaşma).	5

a) Örnek cevap: "Oku!" emri ve "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" sorusu.

b) Örnek cevap: Bilgiye değer veren bir öğrenci her gün kitap okumaya zaman ayırır, merak ettiği konuları güvenilir kaynaklardan araştırır ve öğrendiklerini arkadaşlarıyla paylaşır.

Sık hatalar: Ayetleri aynen aktararak ifadeyi seçmemek; Örneği bilgiye verilen değerle ilişkilendirmemek

2. DKAB.10.1.1 · İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ayetlerin göklere, yere ve yaratılışa bakıp düşünmeye çağırıldığını belirtir.	4
a)	Bu çağrının evreni araştırmayı (bilimsel çalışmayı) teşvik ettiğini açıklar.	4
b)	Görüşün doğru olmadığını belirtir.	4
b)	Bilimin evrenin "nasıl" işlediğini gözlem ve deneyle araştırdığını, dinin ise varlığın anlamı, amacı ve kaynağı gibi konularda bilgi verdiğini belirtir ya da evren ve vahyin aynı kaynaktan (Allah'tan) geldiği için gerçek bilgi ile vahyin çelişmeyeceğini, görünen çelişkinin yorum ya da bilgi eksikliğinden doğduğunu açıklar.	4
b)	Farklı alanlara ve yöntemlere sahip olmalarının çelişki değil tamamlayıcılık anlamına geldiği sonucuna ulaşır.	4

a) Örnek cevap: Ayetler insanı göklere ve yere bakmaya, yaratılış üzerinde düşünmeye çağırır. Bu, Kur'an'ın evreni incelemeyi, araştırmayı ve bilimsel çalışmayı teşvik ettiğini gösterir.

b) Örnek cevap: Bu görüş doğru değildir. Bilim, evrenin nasıl işlediğini gözlem ve deneyle araştırır. Din ise varlığın kaynağı, anlamı ve amacı gibi konularda bilgi verir. Farklı yöntemleri ve alanları olması çelişki anlamına gelmez; tam tersine, ikisi birbirini tamamlayarak insanın evreni ve kendini anlamasına yardım eder.

Sık hatalar: Bilimi ya da dini tek doğru bilgi kaynağı olarak göstermek; Ayetlerdeki düşünme çağrısını bilimsel araştırmayla ilişkilendirmemek

3. DKAB.10.1.2 · Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I'i fiziksel, II'yi biyolojik yasaya örnek gösterir (ikisi doğruysa tam puan, biri doğruysa ölçüt puanının yarısı).	4
a)	III'ü toplumsal yasaya örnek gösterir.	4
b)	Yasaların değişmemesinin bilimsel araştırmayı ve öngörüyü mümkün kıldığını belirtir.	4
b)	Davranışların sonuçlarının bu yasalara göre ortaya çıktığını, bu yüzden insanın yaptıklarından sorumlu olduğunu açıklar.	3

a) Örnek cevap: I: fiziksel yasa. II: biyolojik yasa. III: toplumsal yasa.

b) Örnek cevap: Yasalar değişmeden işlediği için bilim insanları deney yapıp sonuçları önceden tahmin edebilir; köprüler, ilaçlar bu sayede yapılır. Ayrıca her davranışın bu yasalara göre bir sonucu olur; tembellik eden başarısız olur, emek veren gelişir. Bu da insanın yaptıklarından sorumlu olduğunu gösterir.

Sık hatalar: III'ü biyolojik yasa saymak; Önemi yalnızca bilim ya da yalnızca sorumluluk açısından açıklamak

4. DKAB.10.1.2 · Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I. görüşün İslam'ın Allah-âlem anlayışıyla bağdaşmadığını belirtir.	4
a)	Allah'ın âlemi yarattıktan sonra da her an yönettiğini, tasarrufunun sürdüğünü Rahmân 29'a dayanarak açıklar.	4
b)	II. görüşün İslam'ın Allah-âlem anlayışıyla bağdaşmadığını belirtir.	4
b)	Allah'ın yaratıcı, âlemin ise yaratılmış olduğunu; Şûrâ 11'e dayanarak O'nun hiçbir şeye benzemediğini açıklar.	4
b)	Allah'ın âlemden ayrı (aşkın) olmakla birlikte ona her an tasarruf eden olduğu sonucuna ulaşır.	4

a) Örnek cevap: I. görüş doğru değildir. Rahmân suresinde Allah'ın her an yeni bir ilahi tasarrufta olduğu bildirilir. Allah âlemi yaratıp kendi hâline bırakmamış, onu her an yönetmeye ve korumaya devam etmektedir.

b) Örnek cevap: II. görüş de doğru değildir. Allah yaratıcıdır, âlem ise O'nun yarattığı varlıklardır; yaratan ile yaratılan aynı olamaz. Şûrâ suresinde O'nun benzeri hiçbir şeyin olmadığı bildirilir. Allah âlemden ayrıdır ama onu her an yönetir.

Sık hatalar: Görüşleri gerekçesiz reddetmek; İki görüşü aynı gerekçeyle değerlendirmek

5. DKAB.10.1.3 · İsrâ suresinin 36 ve Mülk suresinin 23. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Bilgisi olmayan bir şeyin peşine düşülmemesi, çünkü insanın duyu ve kalbinden sorumlu olduğu mesajını yazar.	5
b)	Farklı kelimelerin aynı anlamı farklı yönleriyle ifade ettiğini belirtir.	5
b)	Birden fazla mealî karşılaştırmının ayetin anlamını daha iyi kavramaya yardım ettiğini açıklar.	5

a) Örnek cevap: İnsan hakkında bilgisi olmayan şeyin peşine düşmemelidir; çünkü kulak, göz ve kalp yaptıklarından sorumludur.

b) Örnek cevap: Farklı kelimeler aynı anlamı farklı yönleriyle gösterir; "kalp" ile "gönül" düşünme ve inanma merkezini, "kesin bilgi" ifadesi de bilginin kesinliğini vurgular. Birden fazla mealî karşılaştırmak ayetin anlamını daha iyi kavramamızı sağlar.

Sık hatalar: Kelime farklarını anlam farkı sanıp mealleri çelişkili görmek; Ortak mesajı yazmayıp mealleri tekrar etmek

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I'i düzen ve amaç delili, II'yi yaratılış delili ile eşleştirir (ikisi doğruysa tam puan, biri doğruysa ölçüt puanının yarısı).	4
a)	III'ü fıtrat delili ile eşleştirir.	4
b)	Seçtiği durumdaki ayrıntıyı belirtir.	4
b)	Bu ayrıntıyı ilgili delilin açıklamasıyla tutarlı biçimde ilişkilendirir.	3

a) Örnek cevap: I: düzen ve amaç delili. II: yaratılış delili. III: fıtrat delili.

b) Örnek cevap: III'te yolcular tehlike anında hiç düşünmeden Allah'a yönelip dua etmiştir. Fıtrat delili, insanın yaratılışında bir yaratıcıya yönelme eğilimi taşıdığını söyler; zor anda bu eğilim kendiliğinden ortaya çıkmıştır.

Sık hatalar: I ile II'yi karıştırmak; Gerekçede delilin açıklamasını tekrar edip durumla ilişkilendirmemek